

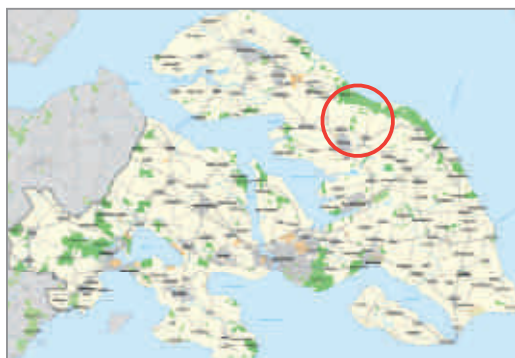
flotte stendiger, der er anlagt i slottets storhedstid. Når kongen besøgte Sønderjylland, var det her han gik i land efter at have krydset Lillebælt, og derfor kaldes vejen i folkemunde for Kongevejen.

Fjordmosen

Området omkring Fjordmosen indeholder en rig variation af fugle og vilde planter. Fra strandvolden langs kysten kan man bla. se fiskehejre, duehøg, musvåge, gråand og grågåse på engarealerne ved skoven. Fra fugletårnet ved Troldsmose, kan man i maj og juni følge viben opfostre sine små duede unger på engen foran tårnet, mens man i baggrunden hører et højlydt kor af syngende løvfrøer og strandtudser. Skoven ved Troldsmose er udlagt som uberørt naturskov. Det vil sige at skovdriften er ophørt, og naturen uhindret får lov at udvikle sig. Som følge heraf bliver de døde træer i mosen stående som spøgelsessilhuetter mod himlen, og i skovbunden ligger væltede træer og rådner til glæde for insekter, svampe og fugle. Hvis du er heldig kan du høre den trommende lyd af spætten, der hakker efter insekter. Strandvolden langs kysten består af rullestenen, som efterårsstormene flytter længere ind i landet hvert år. Flere steder ses toppen af gamle hegnspele rage op midt på strandvolden. De viser hvor voldens afgrænsning ind mod marken gik for ganske få år siden.

Emil Nolde

Den kendte maler Emil Nolde boede i nogle år fra 1903 og frem i Nørreskoven. Han havde et lille atelier ved kysten, og der er dem, der mener, at hans billeder i disse år blev mere lyse og intensive i farverne. Når man ser Nørreskoven i efterårsfarver sammen med det dyblå hav, er man ikke i tvivl om, hvor han fik sin inspiration fra. Senere flyttede Nolde tilbage til marsken, hvor hans billeder kan ses på Nolde-museet i Seebüll lige syd for grænsen.

Sønderborg Kommune
Natur og miljø
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg
www.sonderborg.dk

54927_12.2009
Tekst og fotos:
NATURFORTÆLLEREN Steen Røhlig.

Sønderborg

Nørreskoven

– en cykelrute

Guderup-Nørreskoven-Sjellerup

Cykelturen gennem det smukke alske skovlandskab er ca. 17 km, og starter ved torvet i Guderup. I skoven og langs kysten går den gennem flotte naturområder, som kun er tilgængelige på cykel eller til fods. Det er en varieret tur med både asfalt- og grusveje, men enkelte steder er det nødvendigt at trække cyklen.

Det er muligt at køre turen på en times tid, men afsæt hellere 2-3 timer, så du kan gøre holdt på nogle af de mange dejlige steder undervejs.

Turen er rig på kulturminder. Elstrup Mølle ligger højt som et pejlemærke i landskabet, og i Nørreskoven kommer du forbi langdysser, voldsteder og slotsruiner. Undervejs kan du iagttage skovens fugle som bogfinker, spætmejsler og gærdesmutter, i april kan du se en skovbund dækket af anemoner, og i maj kan du finde en eng fyldt af orkidéer. Cykler du en lun sommeraften i maj eller juni, kan du være heldig at høre et kor af løvfrøer eller strandtudser ved Fjordmosen, og det er ikke sjældent at se en Ravn.

Guderup

Guderup by er vokset op omkring mejeriet, der blev opført i 1888, og den smalsporede jernbane, der gik gennem byen i perioden 1898-1933. Det eneste levn fra jernbanen er stationsbygningen, som ligger på byens torv. Før den tid bestod byen af nogle få gårde, der stadig ses i Gl. Guderup.

Elstrup

Elstrup Mølle er det første man lægger mærke til, når man cykler ind i landsbyen. Møllen er en af de få danske eksemplarer af gallerihollændertypen. Hele møllen er bygget af træ, og blev først opført i Østerholm i 1859, men blev i 1888 flyttet til Elstrup. Det lille museum er et besøg værd. Fra møllen snor vejen sig idyllisk gennem landsbyen med flere bindingsværkshuse ned mod Nørreskoven.

Nørreskoven

Nørreskoven er en af Danmarks længste kystskove. Den strækker sig næsten 9 km langs havet, og er kendt for sit rige indhold af kulturminder og sagnomspundne steder. Der er registreret mere end 80 gravhøje og langdysser, og den ældste af de to stensatte langdysser ved Havrekobbel er 5.500 år gammel. Ved den stensatte Grønne Bro er det umagen værd at gøre holdt og gå ned til bækken for at beundre broen.

Den er bygget for mere end 200 år siden i solide granitblokke, og holder stadig til nutidens tunge trafik. Skoven har også en meget speciel bøg - Den Lådne Bøg - som er et underligt forgrenet og knoppet træ med lodne gevækster. Et sagn siger at træets udseende skyldes at faderen til en ung kvinde forsøgte at skyde hendes bejler med en haglbøsse. Skuddet gik forbi og ramte i stedet bøgen, som herefter udviklede de lodne gevækster.

Østerholm slotsruin og Helvedgård voldsted

Østerholm Slot blev bygget omkring 1555, men allerede i 1733 blev det revet ned igen efter at have stået ubenyttet hen i længere tid. I dag er kun soklen tilbage, men med lidt fantasi kan man sagtens forestille sig hvordan slottet så ud. Inde i skoven, cykler man forbi et flot og velbevaret voldsted. Her lå Helvedgård, som var herresæde inden Østerholm blev bygget. Stedet nævnes første gang i 1321, og blev sandsynligvis revet ned, da Østerholm blev bygget. En træbro over voldgraven giver adgang til voldanlægget. Vejen fra Østerholm og ned til Fjordmosen går mellem to

